

RAČUNOVODSTVO
OSNOVNE STUDIJE

RAČUNOVODSTVO
STUDIJE MENADŽMENTA

UPRAVLJAČKO
RAČUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVO
TROŠKOVA

IZBORNI
PREDMETI

Predavači Linkovi Home

RAČUNOVODSTVO

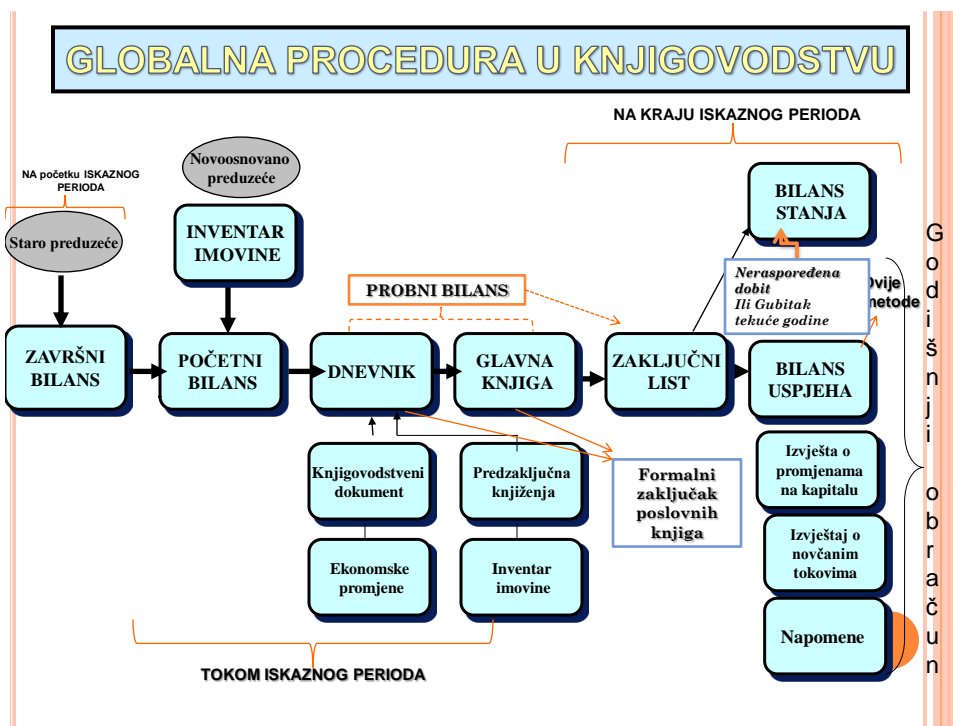
1

XIV PREDAVANJE

PREDZAKLJUČNA KNJIŽENJA...

Docent dr Ana Lalević Filipović

PODSJETIMO SE !

NAPOMENA...

- Prema **Pravilniku o načinu i rokovima vršenja popisa i uklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem**, razlikuju se dvije vrste poslova:

- *Medusobno usaglašavanje knjigovodstvenih evidencija;*
 - *Usaglašavanje dnevnika i glavne knjige i glavne i pomoćnih knjiga.*
- *Usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem.*

PREDZAKLJUČNA KNJIŽENJA

POJAM...

- *Sprovodi se prije zaključka poslovnih knjiga...*
- *Postupak koji se vrši usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, u cilju dobijanja tačnih i istinitih podataka za sastavljanje finansijskih izvještaja i završnog računa preduzeća u cjelini!*
- **Napomena!**
 - U knjigovodstvu se evidentiraju samo promjene koje su dokumentovane!
 - **Posljedica:**
 - **Nepotpuni knjigovodstveni podaci**
- *Kako otkloniti nepotpunost knjigovodstvenih podataka?*
 - *Putem predzaključnih knjiženja gdje se knjigovodstveni podaci se koriguju i svode na stvarne!*
- **PRETPOSTAVKA!**
 - *Identifikovanje knjigovodstvenog i stvarnog stanje je OSNOVA za sprovođenje predzaključnih knjiženja*

RAZLOZI ODSTUPANJA KNJIGOVODSTVENOG OD STVARNOG STANJA?

Kada se sprovode predzaključna knjiženja!

→ Na kraju poslovne godine!

?
Koji su najbitniji postupci u okviru predzaključnih knjiženja

-Korekcija salda računa stanja

-Vremensko razgraničenje rashoda i prihoda

Dekomponovanje salda aktivno-pasivnih računa

Rashodovanje osnovnih sredstava

ZAPAMTITE!

Pogrešna knjiženja u knjigovodstvu preduzeća;

Neproknjiženje promjene na sredstvima, izvorima sredstava, rashodima i prihodima;

Nerealne vrijednosti na pojedinim računima;

Nedozvoljeno kompenziranje salda na sintetičkim aktivno-pasivnim računima

ŠTA PREDSTAVLJA CILJ PREDZAKLJUČNIH KNJIŽENJA U OKVIRU POJEDNIH NABROJANIH POSTUPAKA?

-Korekcija salda
računa stanja

**KNJIGOVODSTVENO USAGLAŠAVANJE
STANJA GOTOVINE, ZALIHA I
POTRAŽIVANJA SA STVARNIM
STANJEM!**

Dekomponovanje
salda
aktivno-pasivnih
računa

**cilj je dekomponovanje (podvajanju, razvijanju)
kompenziranih salda na sintetičkim aktivno-
pasivnim računima (Kupci i Dobavljači) na
aktivnu i pasivnu komponentu, tj. na dugovni i
potražni saldo!**

-Vremensko
razgraničenje rashoda
prihoda

Cilj da se rashodi i prihodi pravilno raspodijele između
Bilansa stanja i Bilansa uspjeha, tako što će rashodi
i prihodi koji se odnose na tekući obračunski
period biti uključeni u Bilansu uspjeha, dok će
rashodi i prihodi koji se odnose na naredne
obračunske periode odložiti u Bilansu stanja

Rashodovanje
osnovnih
sredstava

1. Koja su u potpunosti otpisana (SV=0);
2. Koja su djelimično otpisana

**KOREKCIJA KONTA STANJA
-BLAGAJNA-**

MANJKOVI GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKVIVALENATA

- Upoređivanjem knjigovodstvenog i stvarnog stanja moguće je identifikovati tri situacije:

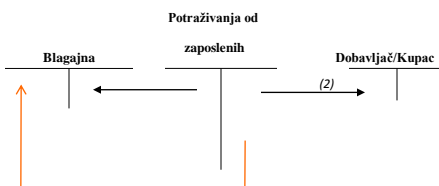
- stvarno stanje je jednako knjigovodstvenom stanju gotovine ($SS=KS$);
- stvarno stanje je manje od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS<KS$);
- stvarno stanje je veće od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS>KS$);
- NAPOMENA:** kontrola stanja gotovine u blagajni se vrši svakodnevno...

1) na teret odgovornog lica, zaduženjem računa-Potraživanja od zaposlenih a u korist računa-Blagajna, čime se stvarno stanje izjednačava sa knjigovodstvenim.

Naknadnom kontrolom i provjerom knjigovodstvene dokumentacija, moguće je da se jave dvije situacije:

(1) utvrđen je uzrok manjka, čime se konstatuje da blagajnik nije odgovoran za njegov nastanak, pa se postupak knjigovodstvenog obuhvatanja vrši:

2) odobrava se račun-Potraživanja od zaposlenih i zadužuje račun-Dobavljač-nije proknjižena isplata dobavljačima. ili pak račun-Kupci- dva puta proknjižena naplata od kupca.

(1) nije utvrđen uzrok manjka, te se za utvrđeni iznos tereti odgovorno lice-blagajnik. Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja je:

- odobrava se račun-Potraživanje od zaposlenih i zadužuje se račun-Blagajna.

VIŠKOVI GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKVIVALENATA

Knjigovodstveni postupak:

1) zaduženjem računa-Blagajna za utvrđeni višak i odobravanjem računa-Ostale obaveze, čime se knjigovodstveno stanje izjednačava

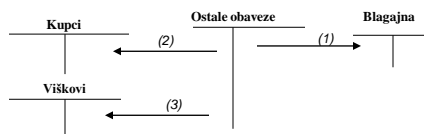
Slično kao i kod manjka gotovine u blagajni, naknadnom kontrolom i provjerom dokumenata može se pojaviti jedna od sljedećih situacija:

• **pronađen je uzrok viška, pa se postupak knjigovodstvene evidencije vrši:**

2) zadužuje se račun-Ostale obaveze uz istovremeno odobravanje računa-Kupci, za naplaćeni, a neproknjiženi iznos.

• **nije pronađen uzrok viška, i postupka knjigovodstvenog obuhvatanja se vrši:**

3) zaduženjem računa-Ostale obaveze uz odobravanje računa-Ostali prihodi (Viškovi gotovine i gotovinskih ekvivalenata).

KOREKCIJA KONTA STANJA -ZALIHE-

NAPOMENA!

- ✓ **Kalo** -gubitak na težini obimu ili površini proizvoda (materijala) usljed sušenja, isparavanja, skupljanja, smrzavanja, topljenja i sl.
- ✓ **Rastur**- gubitak zbog rasipanja prilikom rukovanja.
- ✓ **Kvar**- gubitak zbog hemijskih i fizičkih promjena na proizvodima (materijalu), usled čega postaju neupotrebljivi ili se njihov kvalitet pogoršava.
- ✓ **Lom**- gubitak zbog uništenja proizvoda (materijala) koji su po svojoj prirodi lomljivi.

Pravna lica mogu kalo, rastur, kvar i lom knjižiti:

- pri nabavi robe i njihovom smeštanju u magacin - obračunski se količina robe koja ulazi u magacin umanjuje za zakonski dozvoljen kalo (rastur, kvar ili lom) ili za količinu koja je usvojena opštim aktom preduzeća, ili,
- na kraju obračunskog perioda, a najkasnije na kraju obračunskog perioda po obavljenom popisu, a prije utvrđivanja manjka ili viška robe. Obveznici PDV ukalkulisavanje dozvoljenog kala, rastura i loma rade najkasnije prije isteka svog poreskog perioda za PDV.

MANJAK NA ZALIHAMA

(KALO, KVAR, LOK, RASTUR, ZLOUPOTREBA, NEPRAVILNO RUKOVANJE, GREŠKA U KNJIŽENJU...)

- Upoređivanjem knjigovodstvenog i stvarnog stanja moguće je identifikovati tri situacije:

- stvarno stanje je jednako knjigovodstvenom stanju gotovine ($SS=KŠ$);
- stvarno stanje je manje od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS < KŠ$);
- stvarno stanje je veće od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS > KŠ$);

- **NAPOMENA:** kontrola stanja zaliha se obično vrši na kraju poslovne godine...

1) zaduženjem računa-ostala potraživanja a u korist računa-zalihe, čime se stvarno stanje izjednačava sa knjigovodstvenim.

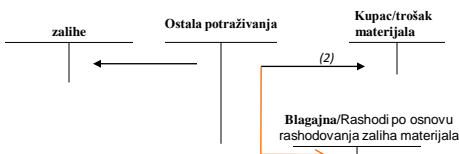
Naknadnom kontrolom i provjerom knjigovodstvene dokumentacija, moguće je da se jave dvije situacije:

-*utvrđen je uzrok manjka*, čime se konstatuje da rukovalac nije odgovoran za njegov nastanak, pa se postupak knjigovodstvenog obuhvatanja vrši:

2) odobrava se račun-Ostala potraživanja i zadužuje račun-Trošak materijala-nije proknjiženo izdavanje materijala u proces proizvodnje, ili pak račun-Kupci- neproknjižena prodaja zaliha na kredit

-*nije utvrđen uzrok manjka*, te se za utvrđeni iznos tereti odgovorno lice-magacioner. Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja je:

- odobrava se račun- ostala potraživanje i zadužuje se račun-Blagajna.

Ukoliko se ne tereti magacioner: Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja je:

- odobrava se račun- ostala potraživanje i zadužuje se račun-manjak (ostali rashodi)

NAPOMENA!

- *Ukoliko je utvrđen manjak za koji se tereti računopolagač, moguće je da se knjiženje vrši na dva načina:*
 - **PRIMJER:** Popisom je utvrđen manjak materijala od 1.000. Manjak pada na teret računopolagača i obračunava se PDV.

MATERIJAL		POTRAŽIVANJA OD ZAPOSLENIH		OBAVEZE ZA PDV	
D	P	D	P	D	P
	1.000 (1)	1) 1.117			117 (1)

- **NAPOMENA!**

- *PDV se prema odredbi čl.4 Pravilnika o količini rashoda na koji se ne plaća PDV, ne plaća na rashode do količine utvrđene prema Normativu za utvrđivanje rashoda, pa bi u tom slučaju knjiženje bilo*

MATERIJAL		POTRAŽIVANJA OD ZAPOSLENIH	
D	P	D	P
	1.000 (1)	1) 1.000	

NAPOMENA!

- Ukoliko je utvrđen manjak za koji se tereti pravno lice, moguće je da se knjiženje vrši na dva načina:
 - **PRIMJER:** Popisom je utvrđen manjak materijala od 1.000€. Manjak pada na teret pravnog lica.

MATERIJAL		TROSKOVI MATERIJALA		OBAVEZE ZA PDV	
D	P	D	P	D	P
	1.000 (1)	1) 1.117			117 (1)

- **NAPOMENA!**
 - PDV se obračunava ukoliko se nastali manjak ne može pravdati višom silom!

NAPOMENA!

- Ukoliko je utvrđen rashod materijala u okviru dozvoljenih količina (do visine propisanog kala, rastura, kvara i loma...)
 - **PRIMJER:** Popisom je utvrđen manjak materijala u okviru dozvoljenih količina u iznosu od 100€.

MATERIJAL		TROSKOVI MATERIJALA	
D	P	D	P
	100 (1)	1) 100	

- **NAPOMENA!**
 - PDV se obračunava ukoliko se nastali manjak ne može pravdati višom silom!

VIŠKOVI NA ZALIHAMA

Knjigovodstveni postupak:

1) zaduženjem računa-Zalihe za utvrđeni višak i odobravanjem računa-Ostale obaveze, čime se knjigovodstveno stanje izjednačava

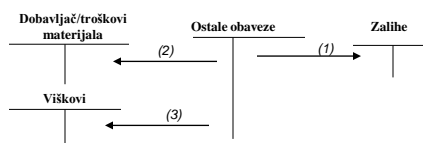
Slično kao i kod manjka gotovine na zalihama, naknadnom kontrolom i provjerom dokumenata može se pojaviti jedna od sljedećih situacija:

•**pronaden je uzrok viška, pa se postupak knjigovodstvene evidencije vrši:**

2) zadužuje se račun-Ostale obaveze uz istovremeno odobravanje računa-Dobavljač, za neproknjiženi iznastale obaveze; Troškovi materijala-dva puta knjižen utrošak materijala.

•**nije pronaden uzrok viška, i postupka knjigovodstvenog obuhvatanja se vrši:**

3) zaduženjem računa-Ostale obaveze uz odobravanje računa-Ostali prihodi (Viškovi zaliha).

USKLAĐIVANJE VRIJEDNOSTI POTRAŽIVANJA

- Sporna potraživanja;
- Sumnjiva potraživanja

USKLAĐIVANJE VRIJEDNOSTI POTRAŽIVANJA

○ **CILJ:**

- usaglašavanje knjigovodstvene (nominalne) vrijednosti potraživanja sa procijenjenim, odnosno očekivanim iznosom njihove naplate

○ **ZADATAK**

predzaključnih knjiženja:

- Da na bazi odgovarajuće odluke organa upravljanja klasifikuje i posebno evidentira potraživanja prema kvalitetu

○ **BITNO!!!**

- Sa aspekta kvaliteta, tj.uslova i mogućnosti naplate:

• Naplativa (likvidna) potraživanja:

- Koja se mogu naplatiti u ugovorenom roku i u puno iznosu;

• Ugrožena potraživanja:

○ **SUMNJIVA**

- Kada je kupac nelikvidan pa...

○ **SPORNA POTRAŽIVANJA**

- Kada kupac odbije da plati ili ne prizna potraživanje...

• Nenaplativa (otpisana) potraživanja

○ **I FAZA (POKRETANJE SPORA)**

- kada kupac odbije da plati pokreće se spor kod nadležnog privrednog suda, i od tog momenta potraživanja od kupaca prerastaju u sporna potraživanja!
- pravna služba može procijeniti npr. da je kupac djelimično u pravu pa vrši otpis jednog (procijenjenog) iznosa potraživanja...

○ **II FAZA (SUD DONOSI PRESUDU)**

- konačna naplata je jednaka neto iznosu spornih potraživanja;
- konačna naplata je manja od neto iznosa spornih potraživanja;
- konačna naplata je veća od neto iznosa spornih potraživanja;

knjigovodstveno obuhvatanje:

1) zaduživanjem odgovarajućeg računa-Sporna potraživanja i odobravanjem računa-Kupci.

(1a) za visinu nastalih troškova spora, zadužuje se račun-Sporna potraživanja uz istovremeno odobravanje računa-Tekući račun/Blagajna.

2) odobravanjem računa-Ispravka vrijednosti spornih potraživanja od kupaca i zaduživanjem računa-Ostali rashodi.

3a) zadužuje se račun-Ispravka vrijednosti spornih potraživanja od kupaca uz istovremeno odobravanje za iznos otpisanog potraživanja rn-Sporna potraživanje;

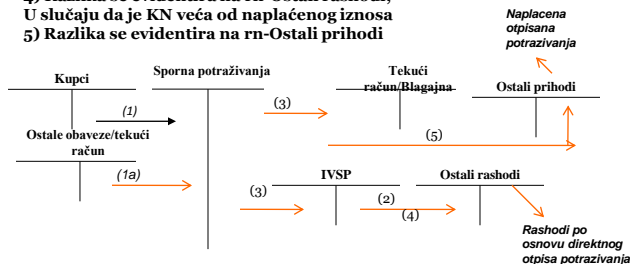
3b) odobrava se rn-Sporna potraživanje za visinu neto iznosa dok se zadužuje rn-račun-Tekući račun za visinu naplaćenog iznosa potraživanja;

U slučaju da je: KN manja od naplaćenog iznosa:

4) Razlika se evidentira na rn-Ostali rashodi;

U slučaju da je KN veća od naplaćenog iznosa

5) Razlika se evidentira na rn-Ostali prihodi

SPORNA POTRAŽIVANJA

NAPOMENA

Kada obveznik PDV vrši otpis potraživanja (direktan ili indirektan), u skladu sa procjenom organa upravljanja o nenaplativosti, ne može da se vrši umanjenje poreske osnovice, jer odredbom člana 20a. Zakona o PDV utvrđeno je da *obveznik može da izmijeni osnovicu za iznos naknade koji nije naplaćen samo na osnovu pravosnažne odluke suda o zaključenom stečajnom postupku, odnosno na osnovu ovjerenog prepisa zapisnika o sudskom poravnanju.*

Ukoliko isporučilac dobara koji je izmijenio osnovicu po navedenom osnovu, **kasnije naplati** naknadu ili dio naknade za isporučena dobra i usluga u vezi sa kojima je dozvoljena izmjena osnovice, **dužan je da na primljeni iznos naknade obračuna PDV.**

PRIMJER BR.1...

- 1. Kupac odbija da plati 5.000€, pa pokrećemo sudski spor. Troškovi sudstvov spora su 100.€
- 2. Po mišljenju pravne službe, potrebno je otpisati potraživanje u iznosu od 500€.
- 3. Sud donosi presudu da nam kupac u sporu plati 4.500€, što je kupac i učinio.

- Knjiženje na računima glavne knjige

D	KUPCI	P	D	SPORNO POTRAŽIVANJE	P	D	IVSP	P	D	Ostali rashodi	P
	5.000 (1)		1) 5.000	500 (3a)		3a) 500	500 (2)		2) 500		
			1a) 100	4.600 (3b)					3b) 100		
D	Ostale obaveze	P		Neto iznos s.potraživanja <konačne naplate			D	TEKUĆI RAČUN	P		
	100 (1a)						3b) 4.500				

Napomena:
 $5.100 (5000+100)-$
 $500(\text{otpis})=4.600\text{-mi toliki iznos}$
očekujemo da naplatimo!

I faza (kada naš kupac pođe pod stečaj)

- kada kupac bankrotira i pođe pod stečaj...
- pravna služba može procijeniti npr. da je kupac djelimično u pravu pa vrši otpis jednog (procijenjenog) iznosa potraživanja...

II faza (isplata iz likvidacione mase)

- konačna naplata je jednaka neto iznosu sumnjivim potraživanjima;
- konačna naplata je manja od neto iznosa sumnjivih potraživanja;
- konačna naplata je veća od neto iznosa sumnjivih potraživanja;

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE:

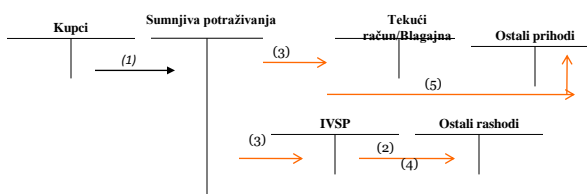
- zaduživanjem odgovarajućeg računa-Sumnjiva potraživanja i odobravanjem računa-Kupci.
- odobravanjem računa-Ispravka vrijednosti sumnjivih potraživanja od kupaca i zaduživanjem računa-Ostali rashodi.
- zadužuje se račun-Ispravka vrijednosti sumnjivih potraživanja od kupaca uz istovremeno odobravanje za iznos otpisanog potraživanja rn- Sumnjivo potraživanje;
- odobrava se rn-Sumnjivo potraživanje za visinu neto iznosa dok se zadužuje rn-račun-Tekući račun za visinu naplaćenog iznosa potraživanja;

U slučaju da je: KN manja od naplaćenog iznosa:

4) Razlika se evidentira na rn-Ostali rashodi;

U slučaju da je KN veća od naplaćenog iznosa

5) Razlika se evidentira na rn-Ostali prihodi

SUMNJIVA POTRAŽIVANJA

PRIMJER BR.1...

- Kod kupca koji treba da nam plati 5.000, pokrenut je stečajni postupak.
- Po mišljenju pravne službe, potrebno je otpisati potraživanje u iznosu od 10%.
- Iz likvidacione mase dužnika naplaćeno je 4.700.

- Knjiženje na računima glavne knjige

D	KUPCI	P	D	SUMNJIVO POTRAŽIVANJE	P	D	IVSP	P	D	Ostali rashodi	P
	5.000 (1)		1) 5.000	500 (3a) 4.500 (3b)		3a) 500	500 (2)		2) 500		

D	OSTALI PRIHOD	P
	100 (3b)	

D	TEKUĆI RAČUN	P
	3b) 4.700	

Napomena:
5000-500(otpis)=4.500-mi
toliki iznos očekujemo da
nplatiimo!

DEKOMPONOVANJE SALDA AKTIVNO-PASIVNIH RAČUNA

- Kada dolazi do kompenziranja salda na sintetičkim računima-Kupac odnosno Dobavljač i kakva je uloga, tj. zadatak predzaključnih knjiženja u pogledu navedenog?"

- **pretpostavka:**
 - Ukoliko pretpostavimo da se jedan sintetički račun-Kupac sastoji od tri analitička računa-Kupac "A", Kupac "B" i Kupac "C", te da je njihovo stanje poslije obavljenih poslovnih transakcija sljedeće:

Da li je zaista tako?

Kupci	
9.000	8.000

Dugovni saldo:1.000€

Kupac "A"	Kupac "B"	Kupac "C"
3.000 4.000	2.000 2.000	4.000 2.000

Avans:1.000€

R.br.	Naziv konta	Promet		Saldo bilans	
		Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje
1	Kupac "A"	3000	4000	-	1.000
2	Kupac "B"	2000	2.000	-	-
3	Kupac "C"	4.000	2.000	2.000	-
	UKUPNO	9.000	8.000	2.000	1.000

DEKOMPONOVANJE SALDA AKTIVNO-PASIVNIH RAČUNA

o pretpostavka:

- Ukoliko pretpostavimo da se jedan sintetički račun-Dobavljač sastoji od tri analitička računa-Dobavljač "A", Dobavljač "B" i Dobavljač "C", te da je njihovo stanje poslije obavljenih poslovnih transakcija sljedeće:

Da li je zaista tako?

Dobavljač	
10.000	12.000

Potražni saldo: 2.000€

Dobavljač "A"		Dobavljač "B"		Dobavljač "C"	
3.000	3.000	3.000	2.000	4.000	7.000

Avans: 1.000€

R.br.	Naziv konta	Promet		Saldo bilans	
		Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje
1	Dobavljač "A"	3.000	3000	-	-
2	Dobavljač "B"	3.000	2.000	1.000	-
3	Dobavljač "C"	4.000	7.000	-	3.000
	UKUPNO	10.000	12.000	1.000	3.000

- o **Aktivnosti:**
- o na kraju poslovne godine (31.12.2010.godine) u cilju realnog iskazivanja imovine i njenih izvora, neophodno bilansirati na osnovu salda analitičkih računa-Kupac i Dobavljač
- o **Cilj predzaključnih knjiženja:**
- o da izvrši podvajanje (razdvajanje) salda ovih računa na aktivnu i pasivnu komponentu, jer je na računima-Kupci i Dobavljači došlo do nezovoljenog kompenziranja dugovnih i potražnih salda na njihovim analitičkim računima.

Kupci		Dobavljači	
9.000	8.000	10.000	12.000
1) 1.000			1.000 2)
Kupci - povjerioci		Dobavljači - dužnici	
1) 1.000		2) 1.000	

AKTIVA

PASIVA

- dugovni saldo na sintetičkom računu-Kupac u iznosu od 1.000 vrednosnih jedinica se dekomponovao na dugovni saldo u iznosu od 2.000 € (Kupci) i potražni u iznosu od 1.000 € (Kupci-povjerioci).
- potražni saldo na sintetičkom računu-Dobavljač u vrijednosti od 2.000 € se dekomponovao na dugovni saldo 1.000 € (Dobavljači-dužnici) i potražni saldo 3.000 € (Dobavljači).

na početku poslovne godine
(01.01.2011.godine)

Kupci		Dobavljači	
S) 2.000	1.000 (0/1)	0/1) 1.000	3.000 (S)
Kupci - povjerioci		Dobavljači - dužnici	
0/1) 1.000	1.000 (S)	S) 1.000	1.000 (0/1)

HVALA NA PAŽNJI!

PITANJA....

